

Василь Салій

Гроші впродовж віків є невід'ємною частиною людського життя, супроводжуючи і регулюючи стосунки як між окремими індивідуумами, так і суспільствами. Однак з історії і повсякденного досвіду знаємо, що гроші провокують чимало проблем між людьми. Причиною цього є небезпечна хвороба – грошолюбство. У цій статті спробуємо описати цього, без перебільшення, страшного ворога нашої душі і застерегти, як не стати його жертвою.

Про небезпеку любові до грошей

У Катехизмі УГКЦ «Христос – наша Пасха» грошолюбство окреслено як пристрасть до грошей і матеріальних благ . Самі по собі гроші, будучи основою кожної сучасної економіки, не є чимось поганим. Вони виконують роль посередника в товарообміні, є винагородою людини за чесну і сумлінну працю. Однак проблеми починаються тоді, коли гроші стають нашою самоціллю, коли процес набування грошей стає головним у людському житті і воно перетворюється на постійну погоню за багатством. Святі Отці навчали, що любов до багатства не притаманна людині від природи, а виникає як викривлене прагнення людини до вічного життя . Слід зазначити, що «захворіти» цією підступною хворобою мають загрозу не лише багаті, але й бідняки.

Як виникає грошолюбство?

«Грошолюбство – дочка невірства» , – навчає преп. Йоан Ліствичник. Послаблення віри в Бога приводить людину до відчуття залишеності Богом, вона думає, що Бог вже не опікується її життям, що вона покинута напризволяще. Таким чином їй потрібно на щось опертись, знайти «замінник» Творцеві, який дозволить їй впевнено почуватись і з надією дивитись у завтрашній день. Таким «замінником» якраз і стають гроші.

Святі Отці називають грошолобство ідолопоклонством, адже одержима цією пристрастю людина на місце Бога ставить гроші і на них покладає всю свою надію. Наявність наповненого гаманця викликає у грошолобця відчуття самодостатності, а це призводить до того, що потреба у Бозі послаблюється або й зовсім зникає.

Св. Максим Ісповідник називає три причини грошолобства: сластолюбство, марнославство і невірство. Сластолюбець прив'язаний до грошей, бо ті дають йому змогу жити з насолодою; марнославний сприймає багатство, як засіб до власного вивищення у очах людей. Але найголовнішим чинником, що сприяє появі грошолобства, є невірство, про яке ми вже згадували .

Грошолобство вдало маскується. Хворому цією пристрастю дуже важко помітити цього ворога у своїй душі. Грошолобство любить ховатись за добрими намірами, турботою про майбутнє, справедливістю, грошолобець думає, що бореться з марнотратством, але насправді потерпає від спокуси жадібності. «Починається грошолобство з наміру роздавати милостиню бідним, а кінчається ненавистю до них» ,– пише св. Йоан Ліствичник.

Наслідки грошолобства

Грошолобство є дверима, через які у душу входять інші пристрасті. Апостол Павло в листі до Тимотея пише: «Корінь усього лиха – грошолобство, до якого деякі вдавшись від віри відбилися і прошили себе численними болями» (1 Тим 6,10). В першу чергу, слід зазначити, що пристрасть до грошей вбиває безкорисливу християнську любов, яка є загрозою для багатства, бо закликає ділитися, жертвувати. «Хто ж думає вжитися з любов'ю і грішми одночасно, – обманює сам себе», – зазначає преп. Йоан Ліствичник. У «Ліствиці» він вказує на цілу армію пороків, які опановують людину разом з грошолобством: «Воно породжує ненависть, злочинність, заздрість, розлуку, ворожнечу, замішання, злопам'ятність, жорстокосердя, убивства» . Євагрій Понтійський стверджує, що грошолобство завжди йде у парі з ще двома гріхами, які належать до 8 головних гріхів – гнівом і смутком. Згідно зі св. Йоаном Золотоустим, найстрашнішим є те, що любов до грошей робить людину полоненою бездушного майна і віддаляє від служіння Богові. Преп. Йоан Касіян говорить про сумні наслідки грошолобства: «Бо кінець цієї пристрасти – не в малих чи великих грошах, а в цілковитому позбавленні себе всього». Він наводить зі Святого Письма приклади жертв цієї пристрасті: Юду, якого грошолобство привело до зради Спасителя, та Ананію і Сафіру, яких любов до багатства змусила обманути не лише апостола Петра, а й самого Бога. Добре знаємо, чим закінчилась для цих осіб їхня пристрасть.

Як боротись з пристрастю грошолобства?

Тепер ми вже знаємо про цього підступного ворога, його вплив на людину, його зброю. Отож перейдемо до іншого важливого питання – як йому протистояти? Одразу слід наголосити, що викоринити зі своєї душі яку-небудь пристрасть є надзвичайно важко, це потребує неабияких зусиль і часу. Тому, дорогий читачу, якщо бачиш цього підступного ворога поруч себе, озбройся терпінням, моли Бога, нехай Він дасть тобі силу до боротьби, і не опускай рук, коли щось не вдається – програний бій іще не є програною війною.

«Чи не хочете знати, чим викоринюється ця пристрасть? – запитує св. Єфрем Сирійський. – Тим, щоб усім серцем і всією душею покладати надію на Бога» . Таку людину Бог ніколи не залишить, навіть у найгірші лихоліття. Апостол Павло у листі до євреїв пише: «У вашій поведінці не будьте грошлюбні, задовольняйтеся тим, що маєте, сам бо говорив: «Я тебе не зоставлю, я тебе не покину» (Євр 13,5).

Боротьба з грошлюбством проявляється у плеканні чесноти жертвовності. Через чесноту жертвовності й милостиню людина стає здатною належно управляти своїми матеріальними благами та багатіти в Бога . Сенс жертви вичерпно пояснює український Мойсей митрополит Андрей Шептицький: «Кожний гріш, даний убогому, кожна милостиня, і кожне добре діло – се так, як гріш, вкладений до скарбниці вічності, в руки самого Ісуса Христа. Кожний сотик, там складений, віднайдеться тоді, коли Бог віддасть кожному за його ділами» .

Отож, дорогий читачу, тепер ти бачиш, що не личить християнинові бути грошлюбцем, бо тоді губиться любов і оселяються в серці численні пристрасті. Але, вправляючись у чеснотах жертвовності й милосердя, можна визволитися від цієї недуги і наблизитися до Божого Царства.

Василь САЛІЙ. «Корінь усього лиха...» (1 Тим 6,10)//СЛОВО № 3 (67) 2016